

Samrådsredogörelse Grössjön

Samrådsredogörelsen innehåller en redovisning av de synpunkter som inkommit under samrådet samt kommunens ställningstagande till dessa.

Hur samrådet har bedrivits?

Kommunens planerings och näringslivsutskott beslutade den 5 september (§xx) att genomföra samråd avseende förslag till nya föreskrifter och skötselplan för Grössjöns naturreservat. Samråd enligt MB ägde rum 5 september– 15 november 2021. Planen har skickats till kommunala och statliga remissinstanser samt berörda fastighetsägare och föreningar. Förslaget har dessutom funnits tillgänglig för allmänheten på kommunens hemsida där det funnits möjlighet att lämna synpunkter. Under samrådet hölls ett informations- och samrådsmöte den oktober 2021 i Carlshems kyrka.

Sammanfattning

Sammanlagt har 36 yttranden inkommit. Yttranden utan erinran har inkommit från Länsstyrelsen i Västerbotten, Västerbottens museum, Umeå energi, IKSU friluftsliv, Tekniska nämnden, Byggnadsnämnden

Instanser som avstått yttranden har inkommit från Umeå universitet och För- och grundskolenämnden.

Inkomna yttranden

Inkomna yttranden har kommit in enligt nedanstående förteckning. Yttrandena sammanfattas och kommenteras med kursiv stil. Yttranden återges i sin helhet.

1. Länsstyrelsen i Västerbotten
2. Västerbottens museum
3. Umeå energi
4. Umeå universitet
5. Arkitekt högskolan
6. IKSU friluftsliv
7. STF Umeåregionen
8. Naturskyddsföreningen i Umeå
9. Miljö och hälsoskydds nämnden
10. Tekniska nämnden
11. Byggnadsnämnden
12. För- och grundskolenämnden
13. Yttrande Hans Holmström
14. Yttrande Emmy Ericsson
15. Yttrande Anders Lacobaeus
16. Yttrande Anders Enetjärn
17. Yttrande Dag Lindgren

18. Yttrande P. Kjellberg

19. 19-36 Anonyma yttranden

Genomförda ändringar

1. Föreskriften om förbudet mot okopplad hund och andra lösgående husdjur har återinförts i enligt tidigare reservatsbeslut
2. Förslaget att byta huvudentré till Blomstermyran tas bort. Barktippen kommer fortsättningsvis att vara huvudentré vilket innebär att väg samt parkeringar prioriteras. Entréer som nås till fots prioriteras framför entréerna Blomstermyran och Dammarna som nås med bil.
3. Skötselområde 2 inkluderar även hållmarker vid Barktippen så att de kan skötas med brandeferliknande metoder.
4. Förslagen till friluftsanläggningar som studenter från Arkitekt högskolan ritat, kompletteras med studenternas namn under respektive bild.
5. Norra rastplatsen som föreslagit att tas bort kommer kunna nyttjas vintertid. Ytterligare vindskydd möjliggörs som vätter mot söder.
6. Huvudförvaltare införs som underlättar allmänhetens samt andra aktörers kontakt med kommunen och för det övergripande ansvaret för reservatets skötsel. Huvudförvaltare blir miljö och hälsoskyddsnämnden.
7. Förslaget med timmerförråd kvarstår men kompletteras att ved körs ut vintertid. Avsaknande av vägar i reservatet gör att tillgången på ved är begränsad. Besökare uppmanas att ta med egen ved och ha framförhållning eller utnyttja timmerförråden. Det går inte att förutsätta att ved kommer att finnas på plats och hugga ner träd eller utnyttja döda eller döende träd i reservatet är förbjudet.
8. Torrdass möjliggörs och sätts som prioritet 2.
9. Frekvens för utkörning av ved kompletteras och förtydligande till hur man bör uppträda i reservat för egen säkerhet och andras trivsel.

Inkomna yttranden för Grössjön

1. Länsstyrelsen Västerbotten

Länsstyrelsen tackar för tillfället att yttra sig över reviderat beslut och skötselplan för Grössjöns naturreservat i Umeå. Länsstyrelsen har inga större synpunkter på förslaget. Mindre kommentarer har meddelats ansvariga. Överlag ser vi positivt på att kommunen möjliggör för fortsatt bättre och ändamålsenlig förvaltning av naturreservatet.

2. Västerbottens museum

Västerbottens museum har inget att erinra till det reviderade beslutat och skötselplanen för Grössjöns naturreservat. Inom reservatet finns endast en registrerad fornlämning, en stensättning RAÄ nr Umeå stad 338:1, L1938:7868. Det framgår i handlingarna att fornlämningar är skyddade enligt lag och ingen av de befintliga eller planerade stigarna eller anläggningarna är belägna i närheten av fornlämningen.

3. Umeå Energi

Inga synpunkter

4. Umeå universitet

Avstår från yttrande

5. Arkitekt högskolan

Studenterna har fått ta del av remissen och de själva kommer att skicka in eventuella synpunkter till er.

Från Arkitekt högskolans sida så har vi bara synpunkter på bildtexterna till figurerna som visar våra studenters material. Eftersom studenterna äger rättigheterna till sitt eget material så är det viktigt att deras namn står under respektive bild (precis som att fotografens namn står under de fotografier ni har med). Som du vet så har de gett sitt medgivande till att materialet används men deras namn måste ändå stå med. Därför skulle vi vilja att ni ändrar texterna.

Svar: Bildtexten är ändrad med namn på studenterna.

6. Hanna Fransson IKSU Friluft

IKSU frilufts har inga invändningar mot förslaget. IKSU frilufts har under många år återkommande haft aktiviteter och turer i Grössjöns naturreservat, bland annat vandringsturer, matlagningsturer, skidturer och norrskensturer. Vi besöker oftast naturreservatet i grupper om ungefär 5-10 personer, några gånger per år. Vi ser mycket positivt på möjligheterna att fortsätta använda denna stadsnära friluftsoas till att ta med såväl erfarna som nybörjare ut på tur.

Vi når oftast naturreservatet till fots, med buss eller med cykel och anser att det är viktigt att Grössjön fortsatt är enkelt att nå utan bil. För oss är det viktigt att det finns möjlighet till tältning/övernattning samt eldning inom naturreservatet och att det är tydligt på vilka platser och i vilken omfattning det får ske. Vi ser mycket positivt på de förslag som ökar tillgängligheten och hållbarheten i naturreservatet. IKSU frilufts styrelse genom Hanna Fransson

Svar: Vi har möjliggjort att mindre kommersiell besöksverksamhet i reservatet utan dispens.

7. STF Umeåregionen

Angående Förslag till föreskrifter och ny skötselplan för Grössjöns naturreservat. Förslagen har diskuterats vid styrelsemöte i STF Umeåregionen den 20 oktober 2021. Styrelsen har följande synpunkter;

Angående att föreskriften om kopplad hund tas bort eftersom det regleras i annan lag: Vi anser att det är olyckligt då det är tveksamt om alla hundägare är införstådda med den lagen. Om det inte är en formell föreskrift att ha hunden kopplad bör ni ändå ha tydliga skyltar vid entréerna som refererar till att hunden ska vara kopplad 20 maj till 20 augusti.

Angående att flera rastplatser tas bort/flyttas längre in i skogen för att ej störa fågellivet: Här anser vi det vara viktigt att ta hänsyn till att Grössjön är ett populärt område för skidåkning vintertid. Det erbjuder fina skidupplevelser på myrarna och sjön inte minst vid förekomst av skare. Vid vindskyddet i viken intill fågeltornet försvinner solen ganska tidigt eftersom solen står lågt och det finns skog i närheten. Ett vindskydd i skogen är mindre lämpligt under skidsäsongen. Vi föreslår att rastplatsen vid norra änden av sjön bevaras eftersom den vätter mot söder. Vi föreslår också att ytterligare ett vindskydd etableras, gärna intill en myr och med ingången vänd åt söder.

Svar: Synpunkten beaktad i beslutet. Föreskriften om kopplad hund förs in. Med hänsyn till reservatets många besökare och antalet okopplade hundar, kan det bli ett problem för naturreservatets värden och därför återinförs föreskriften. Vi bevarar den norra rastplatsen för vinterbesök och möjliggör ytterligare en plats.

8. Naturskyddsföreningen i Umeå

Det är mycket glädjande att Umeå kommun satsar resurser på att förbättra tillgängligheten i och kring detta reservat.

Det finns några saker vi vill framföra. "Vi oroar oss för att avsaknaden av en uttalad huvudman både försvårar för kontakten med organisationer och allmänhet och för ansvarsutkrävande av reservatets fortsatta skötsel" Risker med ett sådant upplägg är ju självklart att åtgärder inte samordnas, utan vissa avdelningar helt struntar i att ta ansvar för just sina uppgifter, och att reservatet kan bli ett pussel av arbetsinsatser som kanske inte gynnar reservatet, utan blir lite "hittepå" om man har pengar över och saknar arbetsuppgifter för reservatets främjande. Vidare så saknas skyddade korridorer in till de olika entréerna. Vi rekommenderar ett minsta avstånd på 50 meter på respektive sida om infartsvägarna. Sedan så saknar vi skyddszoner längst reservatets gränser. Vi förstår ju att det planeras en hel del nybyggnationer i områdena som omger Grössjön. För att förhindra nybyggnation på ett sådant sätt så kvaliteten på reservatet äventyras så kräver vi ett uttalat skyddsområde runt om reservatet. Särskilt bekymmersamt är det att reservatsgränsen ligger så nära sjön på den sida som vetter mot Yttertavle. Vi är sedan tidigare starkt kritiska till att Carlshemsskogen inte skyddas utan ska utsättas för exploatering. Den skogen är helt unik och borde enligt gällande regler för kvalifikation för naturskydd undantas från nybyggnationer. Det vore fantastiskt om den skogen fick ett sammanhållande skydd tillsammans med nuvarande reservat. Vi hänvisar till några inventeringar som påvisar följande:

Artnamn Rödlistkategori Total: Grönfink EN 32, Storspov EN 11, Tornseglare EN 8, Backsvala VU 1, Gråtrut VU 33, Havstrut VU 12, Hussvala VU 11, Kricka VU 2, Rynkskinn VU 2, Stare VU 9, Tallbit VU 4, Tofsvipa VU 14, Vinterhämling VU 13, Björktrast NT 41, Blanksvart spiklav NT 1, Buskskvätta NT 2, Corticaria polypori NT 1, Doftskinn NT 1, Duvhök NT 16, Fiskmåså NT 12, Gammelgransskål NT 8, Garnlav NT 17, Granticka NT 11, Gråkråka NT 3, Gränsticka NT 1, Grönhjon NT 1, Grönsångare NT 8, Gulspurv NT 25, Järpe NT 29, Klöverhumla NT 1, Kråka NT 37, Leptoporus mollis s. str. NT 4, Lunglav NT 1, Mindre hackspett NT 3, Motaggsvamp NT 2, Platt gångbagge NT 1, Rödvingetrast NT 30, Scaphisoma subalpinum NT 2, Skogshare NT 1, Skratmåså NT 17, Spillkråka NT 18, Stjärntagging NT 2, Svartvingad svampbagge NT 1, Svartvit flugsnappare NT 10, Sävsparv NT 18, Tallticka NT 2, Talltita NT 31, Timmerticknagare NT 1, Tretåig hackspett NT 7, Ullticka NT 17, Videsparv NT 4, Violettrå tagellav NT 28, Violmussling NT 3, Vitgryng nållav NT 1, Äggvaxskivling NT 1, Ärtsångare NT 1. Vidare så hänvisar vi till dessa inventeringar: Något om den tätortsnära insektsfaunan i och kring Umeå stad https://www.sef.nu/download/norrent_filarkiv/skorvnopparn_aldre_nummer/SN_2_012A_07_21.pdf?fbclid=IwAR339JcGu8kKbD-IKoAoyhTyz02IkuwO6RJfRIHPe9jpAI1UzwHH814L Och denna, på uppdrag av Umeå kommun <https://docplayer.se/182913519-Naturvardesinventering-carlshem-tomteboumea-kommun-ar-2018.html?fbclid=IwAR0w3xjYULqEKOMPsRIVR9csCGVhJIeOPLu0owPkNY4sN9fWXFgoQ2kxw>

Det här är bara tre inventeringar som påvisar höga naturvärden, att framlägga fler naturvärdesinventeringar är inte svårt då detta är en skog som studenter på SLU frekvent nyttjar i sina studier. För att slippa långdragna domstolsförfaranden så uppmanar vi Umeå kommun att avskrika exploatering av Carlshemsskogen. Vi tillsammans med övriga naturvårdande instanser och de boende i området välkomnar ett utökat skydd av skogen och skapar ett ännu större reservat ihop

med Grössjön. Kommunen får mycket grön goodwill med ett sådant beslut. Vi välkomnar de åtgärder som gäller våtmarker och höjning av vattennivån i Grössjön.

När det gäller den planerade tröskeln så är det viktigt att den byggs för att möjliggöra fiskvandring. Oavsett om det är stopp för fiskvandring nedströms den planerade tröskeln, så ska allt återställningsarbete i vattendrag utgå från framtida fiskevandring. Förutom en höjning av vattennivån i sjön så ser vi en igenläggning av diken, särskilt i våtmarker som extra angeläget. All klimatforskning pekar på samma sak, att våtmarker är en av våra säkra tillgångar när det gäller att agera kolsänka. Förutom klimatnyttan, så missgynnas extremt många växter och insekter av brist på naturliga våtmarkshabitat. Det finns långtgående planer på att bygga ihop Holmsund med Umeå och då kommer Naturreservatet att bli ett andningshål och ett populärt utflyktsmål. Med valmöjligheter vad det gäller stigar och leder med ett antal grillplatser och fågeltorn. Det finns en del väldigt fina och trevliga näringsverksamheter så som Yttertavle ägg och Smultronstället med flera som med relativt enkla medel kunna ingå i ett ledsystem där en familj under en dagsvandring får uppleva fantastisk natur och närproducerad mat. Anordnade parkeringsplatser med informationsskyltar, kartor och laddstolpar vid entréerna ökar viljan för familjer och grupper att besöka området. Det finns Centralstation och Östra station. Varför inte naturområden med samma namn? Grössjön skulle kunna bli området i öster. Gammlia det centrala och Nydala det norra. Med gemensamma krafter kan vi nog hitta de västra och södra också. med omnejd.

Svar: Huvudförvaltare införs. Skyddszon på 50 meter mot reservatet är det inget vi i dagsläget kan påverka, det kommer iså fall att aktualiseras om det blir frågan om exploatering i närheten av reservatet. Vi är medvetna om naturvärdena som finns norr om reservatet men i dagsläget finns inget politiskt uppdrag att utvidga reservatet.

9. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Det är positivt att ansvarsfördelningen har tagits fram och specificerar ansvar för enskilda nämnder. Miljö- och hälsoskydd får i och med förslaget ansvar över tillsynen av föreskrifter samt reservatets naturvärden. Ansvarsfördelningen är dock inte heltäckande och det kan komma ansvarsfrågor där det blir otydligt, tex eftersläckning av brand, nedskräpning mm. Det är viktigt att samverkansformer hittas i det fortsatta arbetet där ansvarsfrågor i det enskilda fallet, skötsel av naturområden och naturreservaten kan diskuteras tex i ett naturforum.

Miljö och hälsoskydd kan vara sammankallade till sådant forum.

Det är positivt att ansvarsfördelningen är tydligt specificerat men för den övergripande samordningen bör en huvudförvaltare utses. Detta underlättar allmänhetens samt andra aktörers kontakt med kommunen och för det övergripande ansvaret för reservatets skötsel.

I övrigt har miljö och hälsoskyddsnämnden inget att tillägga på förslaget.

10. Tekniska nämnden

Tekniska nämnden beslutar att ställa sig bakom reviderat beslut och skötselplan för Grössjöns naturreservat i enlighet med 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

11. Byggnadsnämnden

Byggnadsnämndens verksamheter påverkas inte av revideringens syfte, föreskrifter och skötselplan av Grössjöns naturreservat. Byggnadsnämnden har inget att erinra över remissen.

12. För- och grundskolenämnden

För- och grundskolenämnden har beslutat att inte lämna några synpunkter på rubricerad internremiss.

13. Hans Holmström

Undertecknad har som ägare till tre skogsskiften i rå med reservatets östra gräns fått möjlighet att lämna synpunkter på den föreslagna reviderade skötselplanen för Grössjöns naturreservat.

Huvudentrés placering vägen upp till den föreslagna nya huvudentrén är längre än nuvarande tillfartsväg, periodvis smal och brant, kurvig, gropig och redan idag rätt trafikerad. Hundägare åker ofta upp till platån där de låter sina hundar springa fritt, vilket givetvis inte är tillåtet. Det har hänt flera gånger att stora "bestar" rusat fram till mig trots ägarens fruktlösa kommandorop. En parkeringsplats på botten av ett f d grustag är dessutom ingen bra lösning p g a risk för oljeförorening av idag ren mark. Vid den f d barktippen är redan marken förorenad. Eventuella utsläpp av olja och drivmedel från en anlagd parkering får mindre skadeverkningar där. Nuvarande huvudentré bör därför behållas och förbättras.

Vattennivån i sjön

Varför inte höja nivån redan våren 2022 med 50 cm efter att först ha gjort en kontroll att den höjda vattennivån inte orsakar några större skador på skogen? Då får man snabbt en stor vattenspegel till glädje för fågellivet och minskade utsläpp av växthusgaser orsakad av aerob nedbrytning av torv och annat organiskt material.

I Vetenskapens värld i TV 2 framgick nyligen att utsläppen från utdikade torvmossor (ca 2 % av all mark i landet) ger upphov till ett koldioxidutsläpp som är lika stort som utsläppen från all personbilstrafik i landet. Ett stort problem med att återskapa utdikade våtmarker är att få med sig alla de berörda markägarna. I detta fall äger ju kommunen all mark runt sjön så det borde vara en okomplicerad åtgärd. Område 10 (4,4 ha): Av HH föreslagna åtgärder Område 10 ligger i rå med mitt skifte Österteg 1:7 så jag har under åren följt dess utveckling med viss oro.

Området kalavverkades i mitten av 1980-talet. Om jag inte minns fel var det kommunen som via Skogssällskapet avverkade, trots att planerna på ett naturreservat varit kända sedan länge. Någon plantering skedde inte efter avverkningen, vilket troligen var ett brott mot skogsvårdslagstiftningen (om inte dispens beviljats). Området lämnades istället för s k fri utveckling. Det blev mest lövsly med inslag av självföryngrad gran. Hösten 1994 røjde ett gäng beredskapsarbetare i mycket maklig takt bort flertalet granar för att skapa en framtida lövskog. Något liknande uppdrag hade de aldrig varit med om och utförde uppdraget med viss förvirring. Sedan dess har inget hänt på området. Nya granar har trängt upp och hotar på sikt att kväva de ljuskänsliga björkarna. Björkarna är nu ca 35 år och granarna ca 25 år. Målet i skötselplanen är att på sikt skapa en gammal lövskog lämplig för t ex vitryggig hackspett.

Jag har en del erfarenhet av att skapa lövskog och skulle göra på följande sätt:

1/ Røj fram fina björkar till ca 1200 st/ha (c-c 2,5 – 3,0 m). Lämna några täta fristående granar (t ex 20 st/ha) som boträd för småfåglar. Om både en fin björk och en fin gran står nära varandra tas granen bort. 2/ Røj mer om ca 5 – 10 år till ca 800 st/ha (c-c ca 3,5 m). Bortröjda björkar kan tas om hand som ved till rastplatser i reservatet. 3/ Med intervall på ca 10 år får man sedan gå igenom området och ta bort nya uppväxande granar och björkar som står alltför tätt eller är sjuka.

OBS: Innan någon röjning sker MÅSTE någon kunnig person tydligt markera vilka träd som ska stå kvar. Om okunnig personal ska göra röjningen blir det fel! Ofta används idag folk från Östeuropa till plantering och röjning. Få svenskar vill idag jobba manuellt med skogsarbete.

Reservatets östra gräns (rågång) Omkring 400 meter norr om Entré Blomstermyren är rågången kraftigt förstörd av skogsmaskiner på en blöt sträcka av ca 50 meter. Stora vattenpölar gör det svårt att passera torrskodd. Det var Martinssons som orsakade detta efter en avverkning för ca 10 år sedan. Trots många påstötningar från Tegs och Öns samhällighetsförening har ingen förbättringsåtgärd skett. Bolaget var tydligen ointresserad av extrakostnader för återställning av miljöskador. Martinssons ingår nu i Holmen Skog, så inga åtgärder av något skogsbolag kan troligen längre förväntas. Rågången bör dock förbättras på denna sträcka så att man kan ta sig fram torrskodd, t ex med några lass grus. Det bör ingå i upprustningen av reservatet. Vad kan det ställas för krav på denna rågång som ju utgör reservatets östra gräns? Det har hänt att motorcyklar kört längs rågången och orsakat markskador. Kan det förbjudas? BMX-cyklar och snöskotrar torde vara svårare att förbjuda, men önskvärt för att begränsa störningar in i reservatet. Med vänlig hälsning Hans Holmström, Uppsala.

Svar: Barktippen, Bomstermyran och Dammarna blir huvudentréer men Barktippen kommer prioriteras högst. Skötsel av lövskogar är av högsta prioritet och vi tittar på möjligheterna att komma igång så fort som möjligt med detta. Lövskogsskötseln kommer utföras enligt en specifik handledning för lövskogar.

14. Emmy Ericsson

Hej! Jag önskar riktigt bra och tydlig skyltning gällande avstånd och riktningar så vi som vill motionera i området enkelt kan hitta och följa en slinga som passar.

Svar: Skyltningen kommer ses över med intentionen av att behålla Grössjöns vildmarkskänslan genom enkel och småskalig skyltning för att inte störa detta intryck. Avstånd och riktningar kommer att finnas och Grössjön runt prioriteras för detta men inte alla stigar.

15. Anders Lacobaeus

Synpunkter på förslag rörande Grössjöns naturreservat (Dnr KS-2021/00751) Förslag till nya bestämmelser har skickats till mig på remiss, troligen för att min mark (Västerteg 12:37) gränsar till reservatet.

Jag har följande synpunkter.

Avsnitt 2.2.4 Djurlivet beskrivs någorlunda men förtjänar följande kommentarer. Orre förekommer naturligtvis och den häckar mycket nära reservatet. Vid sjön har måsarna återkommit och åtminstone fiskmåsar häckar där men troligen även skrattmåsar. Svarthakedoppingen har jag inte sett just i år men annars är den en karaktärsfågel för sjön. Trana häckar vid sjöns södra del. Troligen häckar även drillsnäppa vid sjön. Storlom syns ganska ofta. Bisamråtta var tidigare vanlig i sjön men har minskat markant och möjligen försvunnit. Däremot finns det mink. Räv finns, mufflon passerar någon gång. Det kan nämnas att jättebalsamin finns på flera ställen, dels vid Barktippsvägen, dels vid vägen in till Blomstermyran (utanför reservatet).

Avsnitt 4 Det gångna pandemiåret har ju inneburit ett kraftigt ökat slitage och en omfattande nerskräpning. Vi som vistas regelbundet i området har försökt att sanera så gott det går men ibland blir man bara trött. Rastplatserna har i viss mån vandaliserats, naturbehov uträttas på olämpliga ställen och täcks ej över, bränsle hämtas från naturen, skräp överallt. Cyklingen har minskat men är

fortfarande alltför vanlig och innebär ett kraftigt slitage. Lösa hundar är regel. De föreslagna åtgärderna är inte alltid de lämpligaste

- Det kommer inte att fungera fullt ut att ha ved i ytterkanterna som man förutsätts hugga upp och ta med till rastplatser. Många besökare har inte den framförhållningen. Ved på rastplatserna är bättre men då får den inte ta slut så fort som i år.
- Entrén vid Blomstermyran är redan idag mycket utnyttjad. Jag tror det är bättre att ha tre bra inkörsportar och göra ordentliga parkeringsytor där: Barktippen, Blomstermyran och Dammarna. Dessa infartsparkeringar bör förses med torrdass och soptunnor som måste skötas och tömmas. Långtidsparkering av husvagnar måste hållas efter. Att anlägga en ramp vid Blomstermyran är ett slag i luften eftersom möjligheten att fortsätta ner mot sjön är mycket begränsad för den som har begränsad rörlighet.
- Cykelförbud är bra och nödvändigt men måste skyltas upp bättre.
- Skylta också upp förbudet mot lösa hundar inom reservatet. Det är bra om även det nya beslutet anger att hund får användas lös vid jakt.
- Om jag förstår det rätt så läggs stigen runt sjön om så att Grössjömyrstigen och Blåmossemyrstigen blir huvudstråk. Grössjömyrstigen går dock genom ett område som är störningskänsligt på våren och försommaren. Inte så lämpligt enligt min mening.
- Rastplatsen vid Blomstermyran är mycket använd men jag har förståelse för att den slopas eftersom den har vandaliserats och grönbenan häckar just i närheten.
- Att rastplatsen längst ut på Udden tas bort kommer inte nödvändigtvis att innebära mindre störningar så länge det inte blir tillträdesförbud till den delen av Udden.

På vintern är det oklart vad som gäller beträffande snöskoter. Klargör vad som gäller.

- Förbudet mot större idrottsevenemang är motiverat. Årets trimorientering har onekligen inneburit ett kraftigt ökat slitage på vissa ställen. Dessa sår kommer att ta många år att läka. Förbudet mot skyltning bör även gälla orienteringsskärmar som har en tendens att bli kvar i skogen.
- Man kan nog tumma på reservatsprinciperna en aning och ta bort eller åtminstone såga ner vindfällan. Även om man vill ha vildmarkskänsla så vill man ju inte skapa farligheter i onödan.

Bilaga 2 Jag ser att en anslutningsstig är markerad på min fastighet. Den är egentligen ingen bra anslutningsväg eftersom den endast leder fram till myren som inte tål större belastning annat än vintertid. Att där överhuvudtaget finns en stig beror på att jag passerar min marksnutt ganska ofta och då går ner och kollar läget vid en saltsten bland annat. Sammanfattningsvis Grössjöreservatet är en tillgång men det måste skötas mer aktivt om det ska behålla sin attraktionskraft. Användningen måste styras upp en aning eftersom området även besöks av människor som är ovana att vistas i naturen.

Svar: Föreskrifter mot vad som är förbjudet i reservatet kommer att sättas upp på flera platser där stigar och entréer korsar reservatsgränsen, det kommer förtydligas specifikt för cykling. Det kommer att vara möjligt att nå reservatet via alla 4 entréer om än Barktippen prioriteras för vägunderhåll och parkering. Även entréer ansluter via stigar kommer att prioriteras med tydlig skyltning.

16. Anders Enetjärn

Jag lämnar några korta synpunkter från mitt perspektiv att vara den som för 24 år sedan etablerade reservatet och alla de stigar och rastplatser som finns där, utom stigen till Udden som fanns som innan. Jag har inte varit tillbaka i Grössjön på >20 år, förrän nu i november -21.

1) Skötselomr 5: Mkt bra med planen att i alla fall till viss del återställa sjöns vattenstånd. Utan denna skulle igenväxningen med buskar på gungflyna ta fart. Kompletterande förslag i denna del; fäll alla buskar och träd på de större holmarna, främst holmen med "båtstenen" för att möjliggöra för häckande fåglar.

2) Skötselomr 3: Bra förslag att än mer stärka lövsuccessioner i de yngre, sekundära bestånden. Jag vill skicka med att redan under slutet av 1990-talet rörde vi fram flera aspkloner och andra lövträd i dessa då unga bestånd. Detta ska finnas dokumenterat av mig på gamla Miljökontoret, och kan kanske vara intressant kuriosas.

3) Skötselomr 2: Fullt stöd för idén om naturvårdsbränning i flera bestånd, eller åtgärder som skapar sådana strukturer. Överväg också luckhuggningar i dessa bestånd som stödjer även människors förkärlek för gläntor, detta kan särskilt övervägas i några av de strandnära miljöer som är väldigt mörka och grandominerade idag. Min främsta invändning kring skötselplanen ö h t finns i denna del och handlar om att ni bör uppmärksamma och ha en plan för att hållmarkerna inte växer igen helt. Detta skulle kunna vara ett eget skötselomr eller ingå i 2. Hällmarken öster om Barktippen är väsentligt förändrad sedan slutet av 1990-talet (troligen också den vid Orringskläppen, liksom andra små hållmarker, t ex den söder om Udden, vänd mot sjön). Igenväxningen på Barktippen med unga, toppiga tallar går fort. Bromsa detta, magra ut hållmarkerna, minska humuspålagringen genom att plocka bort stora mängder unga träd. Låt åter igen de få grova, skorpbarkiga och plattkroniga tallarna dominera trädsiktet. I reservatsbeskrivningen nämns ju "utsikten från hållmarken", men av denna finns inget kvar. Människor gillar öppna marker, och här finns ett naturhistoriskt motiv att tillmötesgå detta. Gamla ortofoton från 1975 och 1960-talet visar att denna hållmark såg hel annorlunda ut då. Liten detalj: Fotograf på bilden sid 6 i skötselplanen är jag, inte "Enetjärn natur". Ändra gärna. I övrigt anser jag att när reservatet ses över borde en utökning av ytan ha övervägts. Bara på de två helg-tillfällen jag besökt Grössjön i november har det varit riktigt fullt av människor där. En familj uttryckte det som att "vi hittar inga andra bra ställen intill stan att vandra på med barnen". Och inget annat stadsnära reservat har bildats av kommunen sedan Grössjön beslutades. Detta är i ett nationellt perspektiv i iögonfallande, i synnerhet som kommunen fått nästan 30000 nya invånare sedan dess. Jag har påtalat det till politiken tidigare, och kommer göra det igen.

Svar: Synpunkterna beaktade i beslutet. Skötselområde 2 utökas och namnet ändrat under bild.

17. Dag Lindgren

Förslag till skötselplan för det kommunala naturreservatet Grössjön har utarbetats och är på remiss till bl a allmänheten. I VK på Nya planer för naturreservat nära Umeå (vk.se)

Mina synpunkter. De har delvis diskuterats vid ett möte i Carlshöjdskyrkan i oktober 2021. Jag har tidigare följt Grössjön, framförallt en skogsbrand i reservatet, på Läge brandfält norr Grössjön.

Fritidsintressets karaktär bör beskrivas utförligare och naturvårdsnyttan något nedprioriteras! Allahanda naturvårdssyften specificeras utförligt men "fritidsintresset" bara konstateras. Jag skulle gärna se en utförligare specifikation av fritidsintresset och växande skäl att beakta det. Typ: Umeå har vuxit väsentligt och växer. Grössjön ligger bara sex km från Umeå centrum och antalet människor

som har Grössjön inom respektive 2, 3, 4, 5, 6, 7 km avstånd ökar kraftigt. Dessa människor tror jag är bättre etablerade, mer friluftsinresserad, mer skogskunnig, än riksgenomsnittet.

Således har Grössjön en växande och intresserad målgrupp för fritidsaktiviteter. Pedagogiskt syfte: Naturresevat nära städer bör alltid ha ett pedagogiskt syfte och detta bör påverka "skötseln", framför allt information och skyltning, men också tillgängligheten och trivselen. Detta skall inte ses som ett rent fritidsintresse utan är också en form av naturvård, bättre naturkunskapsinformation resulterar i bättre naturvård och bättre stöd för naturvård. Detta gäller i särskilt hög grad Grössjön.

Umeå är ett centrum för skogliga aktiviteter i Sverige. Detta gör Umeåborna och Umeåbesökare mer intresserade av skog och kvalificerad information om den än folket i allmänhet. Skogsvetenskapliga fakultetens centrum ligger i Umeå. Den ligger på Universitetsområdet åt Grössjön till. Umeå är den internationella skogsforskningens Mecka, det finns ingen ort som är mer attraktiv för utländska skogsforskare än Umeå, jag motiverar på Skogsforskningshuvudstad.pdf (upsc.se) .

Grössjön är också en möjlig plats för skogliga enklare uppgifter och exkursioner (vilket tyvärr nog inte uppmärksamats tillräckligt). Därför bör informationstavlor om vad som kan åskådliggöras kvantitativt och kvalitativt förbättras och förnyas. Fler relevanta länkar bör ges på/via Grössjöns hemsida. Detta har sedan 1990 nonchalerats och någon förbättring föreslås inte i skötselplanförslaget, som knappast beaktar den viktiga pedagogiska uppgiften. Jag har personligen i samband med Grössjön mest verkat för hur skogsbrandens effekter kan åskådliggöras, vilket jag återkommer till nedan.

Yrkande: det pedagogiska syftet och specifika åtgärder för att fylla det skrivs in i planen på ett klarare sätt. Guidade turer i Grössjön. Det slår mig att jag under livet säkert deltagit i minst hundrade guidade turer i naturresevat eller liknande, men aldrig i det resevat som ligger närmast där jag tillbringat nattvilan mer än 50% av mitt liv och det resevat jag besökt flest gånger (dvs Grössjön). Detta kan inte bero på något annat än att utbudet är dåligt. Guidade turer kan ha olika arrangör, uppläggning och teman, men används mest för olika typer av information om naturen. Logistiken med transporter fodrar dock viss eftertanke.

Yrkande: Någon tänker efter vilka åtgärder som bör vidtagas för fler exkursioner till Grössjön. Fågelskådningstornet. Detta har saluförts som en huvudattraktion förr Grössjön. Tyvärr har det förstörts av vandaler vilket (troligen efter mitt påpekande till fritidsnämndens ordf) ledde till att det av säkerhetsskäl tagits bort, men påpekanden om det dåliga skicket och renoveringsbehov har framförts tidigare.

Yrkande: Skötselplanen föreslår att nytt fågeltorn uppförs snabbt så det kan användas juli 2022, prio 1! Byte av huvudentré: Huvudentrén föreslås flyttad från Barktippen till Blomstermyran. Syftet är att öka tillgängligheten för bilburna!! Vi måste gå mycket snabbt mot ett netto-noll samhälle. Planering av nya investeringar borde utgå från starkt reducerad privatbilism. Kanske något större parkeringsutrymme närmare entré barktippen är funktionellare och mindre resurskrävande.

Byts huvudentrén måste det bli lättare att komma dit med buss eller cykel än den nuvarande. Detta diskuteras överhuvudtaget inte i förslaget. Hur kommer man till entré Blomstermyran med stadsbuss? Det blir längre att cykla från centralorten. Det blir längre och besvärligare för oss som bor åt stan till från Grössjön liksom majoriteten av besökare. Dessutom blir det kostnader och störningar att genomföra ändringar. Flyttas huvudentrén förlängs avståndet till naturresevatets centrum (området kring fågeltornet). Jag lägger min röst emot förslaget.

Yrkande : Ändra inte huvudentrenten till Grössjön! Arkitektur: De gånger Grössjön nämns i pressen och i bilderna i presentationen av skötselplanen framhävs arkitekturen av människans konstruktioner i reservatet. Den arkitektoniska utformningen av exponeringen av informationsskyltar får stort utrymme i skötselplanen Jag tycker kommunen är för intresserad av PR och briljera i stället för Naturen. Fokus borde inte läggas vid det konstnärliga inslaget. Skogsforskning skulle vara långt viktigare för just detta reservat än arkitektur. Det strider mot själva idén "Naturreservat". I ett Naturreservat skall Naturen stå i centrum!! Det finns bättre platser att exponera och experimentera med arkitekturens skapelser. Den arkitektoniska aspekten av Naturreservatet borde tonas ned åtminstone i de dokument kommunen själv är ansvarig för.

Skötselplanen borde ha fler och mer upplysande bilder av naturen i stället för arkitekturen av konstruktioner i reservatet. Den vita leden, reservatets gränser. Gränserna för ett naturreservat i skog markeras med en rågång och vita ringar målade på träden Det står i planen att detta skall göras/förbättras, det är inte genomgående bra gjort idag. Markeringarna bör förbättras bättre än vad som gjorts hittills. Ofta kan rågången sammanfalla med en stig som inte sköts särskilt mycket, räcker med att ta bort vindfällan och störande vegetation, vilket inte alltid sköts hittills. Mindre partier av de anlagda huvudströvstigarna kan löpa längs reservatsgränsen, där skillnaden mellan reservat och vanlig skog kan observeras. Rastplatser. * Det finns redan en bänk vid entré Barktippen så det finns knappast behov att bygga ut till en full rastplats. * Jag gillar enkla bänkar där två personer kan duka upp kaffe och tilltugg eller bara lägga ifrån sig/ta upp saker på en horisontell yta för en paus.

Det bör inte vara geggigt på marken under en bänk. Det bör vara högst en km mellan sådana enkla rastplatser efter huvudslingan. Även stubbar kan tjäna som rastplatser om de är tillräckligt stora och plant horisontella * Jag minns den befintliga rastplatsen norr fågeltornet som för bra för att ersättas, men kanske minns fel. Ansvarsfördelningen med fritidsnämndens område. Den ansvariga för skötselplanen är Marlene Olsson, som är naturvårdare. Mitt intryck av förslaget är att andra aspekter än den konkreta naturvården (information om naturen) fått för lite uppmärksamhet. Detta kan dock göras oberoende av och kanske efter byggbesluten

Yrkande: en speciell utredning görs hur naturinformationen kan förbättras. Karta för besökare över Grössjön vid varje entré. Fylls på minst en gång om året. Står i planen, men har inte fungerat hittills, så gör det lite tydligare. Kostnad. Givetvis är det alltid angeläget att hålla kostnader nere. Förslagen i skötselplanen har inte kostnadsatts. Ändra inte utan goda skäl! Skatterna skall hållas låga. Skogsvandringar skall inte vara orimligt dyra för skattebetalarna per personkm. Små kostnader behöver knappast diskuteras (typ kartor över området för besökare), men långa plankgångar och ny huvudentré kan nog bli så dyra att kostnadsaspekten kan diskuteras. Någon diskussion av relativa kostnader förs inte. Någon uppskattning av vad Grössjön kostat hittills görs inte. Kostnadskalkyler inför investeringar underskattar ofta kostnaderna, det är därför bra att i efterhand skatta de verkliga kostnaderna (1998-2020).

Naturvärde av Grössjön. Människan ändrar drastiskt på förhållanden och miljön och många förändringar accelererar med oroande prognos på framtida ändringar. Det är generellt bra för arterna om förändringarna inte går för snabbt och leder för långt och om områden finns där människans påverkan begränsas och restaurations försök görs. För Norrlands kustland har människans påverkan varit stor och långvarig. Det är ett skäl att Naturreservatet i Grössjön är viktigt. Grössjön liksom området omkring har varit starkt och expanderande människopåverkat sedan det höjde sig ur havet. Man skall inte inbilla sig att det finns en väg tillbaka till hur det var någon gång i förfluten tid. Inte heller är de sk naturvärden som finns unika. Något rigoröst absolut bevarande är inte möjligt. Genomgående har människan dikat, odat, rört om sten och mineraler, dränerat och byggt broar, går inte att helt gå tillbaks ens när man försöker.

Det går en elledning igenom under vilken vegetationen hålls undan. Men håller man ett område ganska rent från bosättningar och intensivare mänsklig påverkan, med undantag för vad som "härmar" naturen, förbättras de sk naturvärdena successivt lång tid framåt även om naturligheten inte återställs. Ett generellt otillräckligt åtgärdat problem med att avgränsa ett område från åtgärder i reservat, som också drabbar Grössjön, är "granifiering". I naturtillståndet reduceras granen av bränder. I naturtillståndet finns färre älgar som gynnar gran genom att undvika att skada den. Med detta menar jag bara att mycket strängt upprätthållna starka restriktioner inte gör så stor skillnad mot mindre strikta restriktioner. Andra typer av åtgärder som naturvårdsbränning ger större effekter. EU har i ett direktiv definierat ett antal livsmiljöer (naturtyper).

Det anses att minst 20% av "ursprungliga" naturtyper skall bevaras eller återskapas och detta är mest realistiskt i skyddade områden. Skogsbrand och naturvårdsbränning. Jag har i oktober 2021 författat en webbartikel omkring skogbrand och naturvårdsbränning på webb Downto2100 | Kommer civilisationen att överleva? (dagli.se) artikel Naturvårdsbränning- Klimatutsläpp och annat | Downto2100 (dagli.se) Den viktigaste ekologiska faktorn som människan påverkat i den boreala skogen är brandregimen. Skogsbränder skapar en miljö som är nödvändig för många arters överlevnad och gynnar fler. Tidigare brann skogen mycket oftare, cirka en procent per år, något mer omkring 1700 när svedjejordbruk blev vanligt. När skogen fick ett värde och när tekniska möjligheter att begränsa bränder utvecklades sjönk brandfrekvensen till ungefär 0,2 promille per år. Det sista decenniet har brandfrekvensen ökat något. Några av de miljöer som påverkats av ofta återkommande skogsbränder bör bevaras eller restaureras så gott det går för att bevara arter och ekosystem och för att förstå och visa hur skogen såg ut förut. Detta bör huvudsakligen ske i de reservat som avsatts för den natur som fanns för några hundra år sedan. Den kvantitativt största bristen av naturtyper i Sverige enligt artdatabankens bedömning är boreal taiga. Denna naturtyp skapades huvudsakligen genom att skogen ofta brann. Bristen kan minskas med naturvårdsbränning i reservat.

Jag uttrycker det ibland "Det största hotet mot den biologiska mångfalden i svensk skog är brandkåren". Därför är naturvårdsbränning viktig i reservat av Grössjöns typ. I naturvårdsreservatet Grössjön ingår drygt 100 hektar skog som är typisk för det skogslandskap som brann ofta och med en ekologi som historiskt delvis skapats av återkommande bränder. För att efterlikna naturen borde alltså i genomsnitt en hektar skog per år naturvårdsbrännas i Grössjön. Kanske kan reduceras med 5-10 procent för troliga framtida vildbränder. Det blir ändå inte samma sak som "naturligt", bl a eftersom naturens skogsbränder ibland är fysiskt hårdare och våldsammare än naturvårdsbränder, vilket är ett skäl att naturvårdsbränna mindre. I Naturvårdsverkets rapport till EU om tillståndet i Sveriges skogar står om "naturtypsklassade" skogar som menas ursprungliga naturliga habitat : "de brandpräglade tallskogarna med sin karakteristiska vegetation att successivt minska eftersom konkurrensen från gran och annan vegetation ökar när skogen inte längre brinner"

...Arealen av naturtypen 9010 taiga anses otillräcklig och sjunkande både 2013 och 2019. Det är den kvantitativt mest omfattande naturtypen i Norrland "naturtypsklass...andelen sjunker kraftigt till endast 7 % i boreal... region. En andel på 20 % anses nödvändig för att långsiktigt nå gynnsam bevarandestatus." Hur stor del av Grössjön-reservatet är naturtyp 9010 nu? Nu tror jag att det räcker med 7%, men naturtypen bör inte minska ytterligare innan vi är säkrare på att mindre areal är acceptabel. Grössjön och Skogsbrand. Den enda naturvårdsbranden som förekommit i Grössjöområdet var 1998 då ungefär 2 hektar brändes. Den exakta utsträckningen av naturvårdsbranden verkar inte dokumenterad och är svår att se i naturen (jag har försökt).

Efter invigningen av reservatet var naturvårdsbränning den stora grejen med det nya reservatet och förstasidan i broschyren om reservatet pryddes med naturvårdsbränningen. Förmodligen är det enda

försöket att hjälpa upp effekten av vildbränder som inträffat det sista seklet. Det fanns alltså redan 1999 en väsentlig eftersläpning av skogsbrand i det naturtillstånd som reservatet borde efterlikna. Sedan dess har de ansvarigas intresse för naturvårdsbränning sjunkit, trots att naturvårdsbränning står i den gällande skötselplanen. Naturvårdsbränning har hittills av kommunen ansetts för dyr och komplicerad. Efter 1998 har sammanlagt ungefär en hektar brunnit vid två vildbränder, 2018 och 2020. Vildbränder är inte dokumenterade i beskrivningen. "Naturvårdsbränning eller brandefterliknade åtgärder" är den lägst prioriterade planerade åtgärden (sid 19), dvs som hittills, dvs troligen aldrig. Yrkande: Naturvårdsbränning prioriteras upp till Prio 2, sammanlagd areal ökas och åtgärdsexempel med liknande åtgärder ökas. Info om Naturvårdsbränning: Jag har skrivit en bloggartikel om skogsbrand med speciell uppmärksamhet på naturvårdsbränning ur olika aspekter, jag har haft några kontakter för att förbereda detta.

Projektet [Lifetaiga \(länk till hemsida\)](#) har nyligen avslutats och ger mycket praktisk information. 500 hektar per år har naturvårdsbränts. Utgående från projektets totalbudget skattar jag kostnaden för naturvårdsbränning till 30 000 per hektar. Jag rekommenderar kontakt med dels ledaren för projektet niclas.bergius@lansstyrelsen.se och dels Västerbottens representant andreas.garpebring@lansstyrelsen.se om planerna på naturvårdsbränning eller något liknande för Grössjön. Jag har varit i kontakt med båda. Det finns ett antal kompetenta personer och företag som kan åta sig uppdrag inom naturvårdsbränning. Det är en god idé att ta in en expertbedömning och offert från ett sådant företag. Ett viktigt skäl för naturvårdsbränning är att minska granifieringen av reservat. Denna effekt av brand syns mycket tydligt i de två små vildbränder som faktiskt inträffat de sista åren i reservatet Grössjön.

Jag undrar om det finns siffror på hur granandelen ökat i naturreservatet sedan förstudier på 80-talet? Minskar katning som anges som en metod att efterlikna naturvårdsbrand granandelen? Jakt. Naturvårdssynpunkter påverkar inte jakten i området. Min uppfattning är att älgstammen bör hållas låg genom utvidgad älgjakt eftersom älgen reducerar återväxten av löv och tall och härigenom gynnar granen och en "onaturlig" trädslagsfördelning.

Yrkande: Det bör av Grössjöns naturvårdsansvariga påpekas för jaktlag och länsstyrelsens viltenhet att älgstammen i Grössjöns närhet bör hållas låg och att det även i övrigt beaktas naturvårdssyftet med Grössjön. Tillgänglighet. Planen skriver "Tillgängligheten till Grössjön är idag mycket bra". Detta gällde inte anslutningslederna från Tomtebo och via skidspåret från Carlshöjd. Det var ofta praktiskt omöjligt att komma fram utan att få vandringskängor vattenfyllda.

Belyser att skötseln av reservatet varit dålig/starkt eftersläpande fram till 2021. Jag skall kolla vad jag tycker maj 2022, då denna förhoppningsvis åtgärdats. Skall jag göra något mer? Sedan jag vidgat mitt intresse för Grössjön startade jag en facebook-grupp där jag tänkte följa utvecklingen, men vänta till maj 22 när jag sett hur pågående upprustning utvecklades och jag kunde kommentera det.

Men just nu känns det meningslöst, jag kan inte påverka utvecklingen, den information jag ger betraktas inte som intressant och vare sig kommunen eller allmänheten är tillräckligt intresserade. Men om jag ser att kartor över reservatet som besökare kan ta kommit upp på alla entreer i maj 22 och att de två vildbrandfälten i reservatet på något sätt uppmärksammas skall jag revidera den synen.

Svar: Informationstavla och en folder över Grössjön kommer att finnas vid varje entré. På grund av avsaknad av vägar i reservatet kommer reservats skötseln att vara begränsad. Ett besök i Grössjön kräver framförhållning som att vara rätt utrustad, vid behov ta med egen ved, plocka med sig skräpet hem samt ta med GPS/karta och kompass. Länsstyrelsens app "Naturkartan" är ett utmärkt sätt att

hitta till reservatet. Naturinformationen kommer förbättras tex skyltar som beskriver brandfältetens ekologi i reservatet. Lövskogarna kommer skötas enligt specifik lövskogshandledning.

Samarbetet med Arkitekthögskolan ser Umeå kommun som särskilt värdefullt och ser det som ett lyckat exempel på att jobba tvärsektorielt med naturen. Rastplatserna som Arkitekthögskolans studenter tagit fram är väl genomtänkta att passa ändamålet dvs friluftslivet men inte på ett kanske förväntat och traditionellt sätt. Studenterna som deltagit i projektet har med stort engagemang genom olika projekt gjort värdefulla reflektioner av vad naturen ger och betydelsen av naturskydd för att skydda biologisk mångfald. Något som är en unik utbildningsmöjlighet för framtida arkitekter.

18. P. Kjellberg

Tack att ni tar er tid att läsa alla synpunkter gällande Grössjön, vi älskar naturreservatet och hoppas det aldrig kommer byggas bostäder eller ske annat på den marken. Här kommer våra förslag: - Vintertid, skottning av plogkarmar så man kan ta sig in efter plogning. Det är inte alltid vi invånare har möjlighet eller ork att skotta bort dessa för hand. Ofta har de hunnit frysa och blivit isberg innan vi ska besöka området. - Översyn av spångar och broar, många har spikar som sticker upp och vissa brädor bär inte. - Åtgärda de spångar/broar som länge behövt fixas, spångarna vid myren nära yttertavle är dålig och farlig. - Lätt siktröjning. - Önskar att kommunen blir snabbare på att använda det tryckimpregnerade virke som de lämnat (är nog inte bra för miljön att det ligger högar här och var i flera år). - Att kommunen fraktar bort tryckimpregnerat virke och spill som inte nyttjas. - Förbud att framföra fordon efter parkeringen ovan skylten vid Entre Dammarna (vägen ned mot tavlan är snart förstörd) - Entrén nära Gimonäs/Holmsund, den vägen behöver ses över. - Sätta upp skyltar som ramlat ned. - Cykelförbudskyltar, det är ofta cyklister kommer dundrande på lederna och förstör dem. Många tror att de får cykla där och kollar inte upp sina skyldigheter. - Skyltar att det är förbjudet att lämna/dumpa skräp vid infarterna/parkeringarna, det är oftast där det mesta skräpet brukar finnas. - Uppdatera kartor på tavlor, vissa tycks inte stämma med väderstrecken. - Förbud av kommersiell bär- och svampplockning? - Leden som den är dragen idag är bra och fin, lagom med skog och lagom sjö. Ser den gärna oförändrad. - Osäker om restaurering dikade rikkärr och våtmarker kommer öka den biologiska mångfalden. Naturen brukar sköta sig själv bäst om vi människor inte förstört den för mycket. - Att mekanisk kata träd (barkning av nedre stamdelen) kan skada träden, samt människor tenderar att ta bark från redan barkade träd vilket kan förstöra dem såväl som ökat antal hundar per invånare gör att fler träd kommer urinerats på vilket inte är bra för de avbarkade träden. Ni får väldigt gärna återkoppla att ni mottagit detta mail, kommer höra av mig nära i tid om ingen hört av sig för att verifiera att ni fått dessa förslag. Tack för ordet!

Svar: Översyn av spång har på gått under hösten 2021 och kommer om medel beviljas fortsätta under 2022. Vad som är förbjudet och information om reservatets värden kommer tydliggöras.

19. Anonym

SKYDDA GRÖSSJÖN FRÅN EXPLOATERING! LÅT DEN FÖRBLI VÅR SISTA OAS!!

Jag har bott på Carlshem och nu Tomtebo enbart pga det här naturreservatet. Det är Umeås allra viktigaste naturpärla och ska förbli det! Allt som leder till att fler folk tar sig dit kommer att lämna djupa sår i naturen runt Grössjön. Och dessutom att det blir enklare att ta sig dit attraherar fler av "fel" sort folk, nämligen de som inte är förberedda på en naturupplevelse i naturens takt, utan de vill ha snabbservering på naturens bekostnad, är inte pålästa om regler och vet generellt inte hur man vistas i naturen utan att störa och förstöra. Pandemin har visat att vår fina natur inte ska vara tillgänglig för alla om man alltså vill att det finns kvar natur nära stan. Inte alla kan åka långt bort för att avnjuta naturen i en renare form än vad Nydalasjön kan erbjuda. För de som vill ha det lätt tycker

jag att Nydalasjön är lämplig - den har redan förstörts tillräckligt så den inte går att rädda. Men låt Grössjön vara en naturplats dit man kommer på naturens villkor, där man måste vara förberedd på det naturen erbjuder och kräver.

Att man har på sig kängor/stövlar och inte gypadojor, att man har med sig en skräppåse själv och vet hur man går på toan eller eldar utan att lämna avtryck i naturen. Jag skulle det snarare göra svårare för oförberedda att ta sig dit. Det ska krävas en insats för att vistas i naturen. Gör man det för lätt så får man alla dessa problem vi ser vid Grössjön idag, vid Bäcksjön, längs Kungsleden, Blantjärn och Trollsjön. Måste man absolut anpassa vår fina natur efter instagramturisterna så tycker jag att det absolut viktigaste är att sätta dit ett eller tom flera dass per rastplats och levererar ut ved så det räcker till mer än vad det gör idag. Det som jag stör mig mest sedan "fel" sorts friluftssare har börjat ta sig ut de senaste 2-3 åren är att de skiter ner allt kring våra finaste naturplatser, lämnar både bajs och toapapper samt annat skräp alldeles vid rastplatser och stigar, och ffa stränder. Sen hugger de ner träd och tar kvistar från levande träd då de inte är förberedda och inte tagit med eget. Egentligen behövs det även ordnat sophantering på plats då folk är så skamlöst lata att det inte förmår att städa efter sig eller ens ta med sig hem skräpet de bar dit. Sen kan jag tycka att de nya bänkarna vid vissa rastplatser är helt värdelösa. Varför inte fortsätta med en slät sitt yta dit man kan klämma så många tills ytan tar slut? De nya formade bänkarna kan inte erbjuda lika många sittplatser. Dessutom kan man inte ställa dit flaskor och matlådor medans man grillar eller nåt. Inte ligga på dem heller. Funktion först, sen får det bli design - det borde arkitekturstudenterna ha lärt sig under första lektionen redan...

Svar: Alla är välkomna till Grössjöns naturreservat samtidigt som det är viktigt att bevara områdets värden. Utgångspunkten är att Grössjöns vildmarkskänsla ska bevaras genom småskaliga friluftsanläggningar och skyltningar. Framförhållning och att vara rätt utrustad för besöket är viktiga förutsättningar i Grössjön. Alla i Umeå är inte vana friluftsmänniskor men har kanske ändå behov att komma ut i naturen, förvaltningen av Grössjön kommer att trycka på detta speciellt hur man beter sig i naturen.

Anonym

Jag har en önskan om att man under ordnade former skulle kunna köra upp en gångstig med skoter över myren från Tomtebo och vidare runt Grössjön så att det finns möjlighet för andra utom skidåkare att besöka Grössjön även vintertid. Har mött äldre personer på sparkar ute på myren soliga vårvinterdagar som stölar av lycka att kunna komma ut i naturen tack vare att någon kört upp en runda på myren med skoter. Vet att det inte är tillåtet men om kommunen körde upp rundan så skulle det kanske fungera? I Skellefteå har man exempelvis på Vitberget inte bara skidspår utan även skoterspår för vandrare och dom som kanske åker skidor med hund... Hoppas detta går att genomföra!

Svar: Kommer att genomföras när det är möjligt tex bra snöläge

20. Anonym

Superbra med nytt fågeltorn och anpassningar för att inte störa fågellivet!

21. Anonym

Det är viktigt att kunna ta sig dit utan bil!

22. Anonym

Jag vet inte om det är en del av ny skötselplan men Entré Orringskläppen behöver nya spänger. Det är snudd på farligt som det är idag.

23. Anonym

Jag är positiv till förslaget i sin helhet och tycker att det är bra om det också innebär att det blir tydligt vem som ansvarar för underhållet, då de senaste årens underlåtenhet (syftar ffa på leden och de förfallna spängerna) väldigt olyckligt har sammanfallit med en stor ökning av besöken så slitaget har blivit snudd på farligt. Själv har jag i stort sett slutat springa där de senaste två åren då det är för hög skaderisk och för blött. Det enda jag skulle vilja se i övrigt är någon form av utedass i anslutning till någon rastplats. Bra vore i övrigt att tydliggöra frekvens på viss service, såsom utkörning av ved. Idag vet man aldrig när man kan förvänta sig att det ska finnas ved så man måste ändå ta med sig egen.

Svar: På grund utav avsaknad av vägar finns det begränsningar i förvaltningen av Grössjön, det gäller framförallt friluftslivet, tex att köra ut ved. Det är endast möjligt vintertid. Det kommer finnas timmer förråd som kan fungera som komplement, men under sommarhalvåret-hösten kan ved vara begränsat och då kan det behövas tas med ved.

24. Anonym

Jag uppskattar att ni gör om dragningen av stigarna. Fågeltornet är inte bra för att skåda fågel. De stängda väggarna omöjliggör att se fåglar. Det måste vara mycket öppnare men gärna med tak, då kommer det inte att bli så känsligt för snö och regn. Fågeltornet på Berga är stadigt och bra för fågelskådning. Något liknande, men behöver inte vara lika högt, vore bättre. Det finns också fågeltorn med ramper som skulle kunna vara lämpligt, om ni även vill ge möjlighet för handikappade att använda tornet.

Svar: Förslaget som presenteras i skötselplan och som är ritat av studenter från Arkitekt högskolan är en idé skiss och kommer att användas som underlag i utformningen av ett nytt fågeltorn. Utformningen kommer samrådas med berörda.

25. Anonym

Jag tycker att planerna verkar väldigt bra! En önskan jag har som använder entré Dammarna är att höja/reparera spångarna så att reservatet blir mer lättillgängligt även när det har regnat mycket. Idag 9 oktober låg de flesta spångar under vatten. När man kommer till spåret Grössjön runt blir det ju bättre.

Svar: Spångarna från Dammarna är åtgärdade hösten 2021

26. Anonym

Gör det enklare att nå reservatet vintertid, när snö ligger. Tex snöröj före helg när det har snöat. Köra ut ved vintertid med skoter... Har sett att det sätts upp plastsnittslar på grenar som blir kvar....

Svar: Ved kan endast köras ut vintertid på grund utav avsaknad av vägar. Plogning av vägar kommer att ske när det finns möjlighet till det.

27. Anonym

Jag skulle vilja att alla ingångar märks ut tydligt, tex hur/vart man tar sig in från Tomtebo och Yttertavle.

Svar: Entréer till reservatet kommer att ses över både huvudentréer och entréer som nås via stigar.

28. Anonym

Entrén vid Tomtebo dvs NV hörnet av Grottvägen har markerats med en skylt och rödmarkerad stig. Första ca 500 m av stigen är slingrig, blöt och den löper egentligen bara runt bostadskvarteret. Vi som ofta besöker Grössjön vet att entren vid Grottvägens SÖ hörn är bättre, torrare och är en närmar väg in till reservatet. Denna entre är dock dold och det saknas orienteringstavla. Det finns en öppning mellan hustomterna där man kan parkera cykel och gå mellan husen utan att störa eller gå över någons hustomt. Villaägare intill har ibland nyttjat ytan till släpvagnsparkering eller grusupplag och då är stigen in i skogen blockerad. Jag föreslår att nuvarande Tomteboentre flyttas från NV hörnet till SÖ hörnet av Grottvägen. Bra om det sätts upp en orienteringstavla, entreskylt och ev räcke/stolpe eller cykelställ att låsa fast cykeln i vi SÖ Grottvägen.

Svar: Entrén från Tomtebo kommer ses över och förtydligas.

29. Anonym

Det finns flera rödmarkerade stigar som leder in till den blå Grössjörundan. Det saknas dock rödmarkering på gångstigarna från backkrönet/korsningen där Gimonäs 9km spår viker av från elljusspåret, eller egentligen redan från parkeringen vid E12/Strömpilen och hela backen upp.

Svar: Entréer kommer ses över

30. Anonym

Jag tycker fortfarande att det ska vara förbjudet att föra inte kopplad hund eller annat husdjur runt Grössjön

31. Anonym

Jag tycker förslagen är bra och även de nya föreskrifterna. Vill dock betona vikten av att kommunen underhåller spångade lederna, särskilt anslutningsleden från tomtebo över myren till Grössjön runt. Där har det i flera år varit trasig spång.

32. Anonym

Ni skriver inget om planen för skötsel av entréerna till reservatet. Det är idag mycket dåligt skick på entrén från tomtebo, via orringkläppen, något ni säkert är medvetna om. Skulle vilja att ni inkluderade planerad skötsel av entréerna i planen.

Svar: Entréerna kommer skötas och även entréer som ligger utanför reservatet kommer att skötas, detta är förtydligat i skötselplanen.

Anonym

Hej, Är ute i reservatet själv eller med familjen i princip varje eller åtminstone varannan vecka.

Varför tar ni bort koppelvånget. Det är fruktansvärt många som har väldigt dålig koll på sina hundar redan som det är nu i naturreservatet. Fara för andra besökare samt att de bryter mot punkten "störa" djurlivet. Det finns goda utrymmen mellan tomtebo/carls hem och reservatet där hundar delar av året kan vara lös. Låt oss ha någon frizon i skogen där man inte riskerar att bli anfallen på ett eller annat sätt av hundar. Händer på väg ut till reservatet flera gånger i månaden att det är ägare som har dålig koll på sin hund.

Vore bra om man fick köra skoter längs kraftledningen. Visst hamnar delar av kraftledningen inom området? Väldigt trevligt om det likt nu finns bra möjligheter till att cykla i ytterkant runt hela

området. (Nu måste man ner en kort sväng på Holmsundsvägen, hade varit trevligt med skogsbilväg/Stig hela vägen)

Svar: Okopplad hund och andra lösgående husdjur blir för bjudet då det rör sig många människor i reservatet och det kommer generera fler okopplade hundar vilket kan få konsekvenser för djurlivet så denna föreskrift återinförs.

Skoterkörning längs med kraftledningen och i övriga reservatet är tillåtet för Umeå fritid och Umeå Gator och parker samt för Umeå energi. Syftet med att förbjuda för allmänheten är att minska störning på djurlivet och friluftslivet.

33. Anonym

Det är viktigt att det finns en spångad påfart från Grottvägen eftersom det är väldigt många som använder den påfarten. Jag bor precis vid påfarten och har stor koll på "trafiken" av människor.

Den närmaste stora Myren som inte har spångats om sen reservatet anlades första gången har under de senaste åren nästan förstörts eftersom stigen där folk går breddas när spängerna inte är hela. Det har ju åtgärdats med en fin bro där nu och då vore det dumt att inte fixa spänger över myren. Eftersom Grössjöskogen används av den växande Tomtebobefolkningen så är det viktigt att ha spångade påfarter från det hållet.

Sen har jag i många år försökt att få gehör för att en ljusslinga byggs från påfarten till milspåret (efter grusvägen som går mellan Tomtebo och Carlshöjd) på åsen fram till elljusspåret på Gimonäs. Det är det enda elljusspåret som kan nås på gång- eller cykelavstånd från Tomtebo och om man ser hur stigen efter den nämnda åsen ser ut så är det mycket tydligt att den används även under barmarkssäsongen. Sen är även Tomtebobefolkningen ofta användare av milspåret som ligger inom Grössjöområdet och det är ett starkt önskemål att detta skulle prioriteras mer än det gjorts de senaste åren.

Alla era åtgärder för att skydda naturen och reservatet ser jag som angelägna då jag varje vinter och sommar tar ut studentgrupper i skogen för att lära dom om arter och miljön.

Svar: Spång från Grottvägen och längs myren är vi medvetna om är dåliga men dagsläget saknas medel. Elljusspår från milspåret från grusvägen är inte aktuellt, det närmaste elljusspåret är vid Carlshemsspåret. Belysning i skogen är negativt för skogens växt och djurliv och måste begränsas.

34. Anonym

The entrance from Tomtebo is increasingly used due to the many new apartments built in this area and Nydala. At the same time the path has deteriorated tremendously, and people take larger and larger detours through swampy stretches. This has already destroyed parts of important wet areas, and will do so more and more if no action is taken now. While out side the park, also this highly popular food path, just like the parking you talk about in your plans, must be part of your plans. It will be much less expensive to fix this path with some plank walks than building the parking places. Importantly, also on this path cycling should be forbidden as to keep the track in order for longer.